

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 377/2021-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Michal Krnáč, s. r. o., Vojtecha Tvrdeho 21, Žilina, IČO 52 791 777, za ktorú koná advokát a konateľ JUDr. Michal Krnáč, MBA, LL.M., proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 40 C 59/2016-146 zo 17. októbra 2018, rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 9 Co 66/2019-211 z 30. mája 2019 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 195/2019 z 22. apríla 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 19. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 40 C 59/2016-146 zo 17. októbra 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 66/2019-211 z 30. mája 2019 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 6 Cdo 195/2019 z 22. apríla 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“; spolu ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“). Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na okresnom súde a vedenou pod sp. zn. 40 C 59/2016 proti žalovaným (v 1. a 2. rade) domáhal zaplatenia sumy 26 555,14 eur s príslušenstvom. Okresný súd napadnutým rozsudkom zo 17. októbra 2018

potvrdeným napadnutým rozsudkom krajského súdu z 30. mája 2019 žalobu zamietol, a to po zohľadnení námietky premlčania vnesenej žalovanými proti uplatnenému nároku sťažovateľa.

3. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením z 22. apríla 2020, ktorým dovolanie uplatnené podľa § 420 písm. f) a § 421 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) odmietol, a to sčasti podľa § 447 písm. c) CSP a sčasti podľa § 447 písm. f) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v úvode ústavnej sťažnosti na ozrejmenie dôvodov podania žaloby na okresnom súde uviedol, že 14. októbra 2005 uzatvoril so žalovanými (v 1. a 2. rade) zmluvu o pôžičke, na základe ktorej sa ako veriteľ zaviazal prenechať žalovaným ako dlžníkom finančné prostriedky vo výške 26 555,14 eur, ktoré sa žalovaní zaviazali vrátiť v lehote šiestich mesiacov odo dňa jej podpisu, t. j. do 14. apríla 2006. Na zabezpečenie uvedeného záväzku uzatvorili 14. októbra 2005 sťažovateľ a žalovaní aj zmluvu o zabezpečení záväzku dlžníka prevodom práva (ďalej len „zmluva o zabezpečení“). Predmetom tejto zmluvy o zabezpečení bola dohoda sťažovateľa a žalovaných o prevode nehnuteľností vo vlastníctve žalovaných zapísaných na parcele registra [REDACTED] ako pozemok nachádzajúci sa na [REDACTED] – zastavané plochy a nádvoria s výmerou [REDACTED] stavba – rodinný dom so súp. [REDACTED] – nachádzajúca sa na [REDACTED] zapísané na [REDACTED] vedenom katastrálnym úradom [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „nehnuteľnosti“) v prospech sťažovateľa v prípade, ak mu žalovaní nevrátia poskytnutú pôžičku riadne a včas. Keďže zo strany žalovaných nedošlo k vráteniu finančných prostriedkov poskytnutých im v súlade so zmluvou o pôžičke, vykonal sťažovateľ v zmysle zmluvy o zabezpečení prevod vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam. Následne 30. septembra 2009 uzatvoril sťažovateľ ako predávajúci kúpnu zmluvu s obchodnou spoločnosťou [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „kupujúci“), na základe ktorej previedol vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam na kupujúceho.

Okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 124/2012 rozsudkom z 21. januára 2015 v spojení s rozsudkom krajského súdu z 30. októbra 2015 vydaným v konaní sp. zn. 6 Co 324/2015 vyhlásil zmluvu o zabezpečení zo 14. októbra 2005 a aj kúpnu zmluvu z 30. septembra 2009 za neplatné a určil, že vlastníckmi predmetných nehnuteľností sú žalovaní v podiele 1/1. V predmetnom konaní súd prvej inštancie a aj súd odvolací konštatovali, že zmluva o pôžičke zo 14. októbra 2005 je platná a za neplatné boli vyslovené len jej ustanovenia týkajúce sa dohodnutých úrokov a zmluvnej pokuty. Všeobecné súdy v týchto rozhodnutiach „*vyslovili absolútnu neplatnosť vo vzťahu k akcesorickému záväzku na základe Zmluvy o zabezpečení s poukazom na jeho nedostatočnú určitosť a zmenu právnej úpravy, ktorá nastala v období medzi uzavretím Zmluvy o pôžičke a jej akcesorických záväzkov a následným zápisom vlastníckeho práva navrhovateľa k predmetným nehnuteľnostiam v katastri nehnuteľností, avšak zároveň určili, že samotná Zmluva o pôžičke je platná a pre jej účastníkov teda záväzná.*“

Vzhľadom na už uvedené skutočnosti si sťažovateľ uplatnil žalobou na okresnom súde proti žalovaným nárok na zaplatenie sumy zodpovedajúcej poskytnutým peňažným prostriedkom na základe zmluvy o pôžičke.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu:

5. V podstatnom možno námietky, ktoré sťažovateľ opísal v tejto časti ústavnej sťažnosti, zhrnúť do týchto okruhov:

a) Námietka, ktorou poukazuje na to, že v rámci konania upravil žalobný návrh vo vzťahu k eventuálnemu posúdeniu ním uplatňovaného nároku ako nároku na náhradu škody a súd prvej inštancie túto zmenu jeho právnej argumentácie *„vyhodnotil ako účelovú a vyvolanú vysloveným predbežným právnym posúdením zo strany súdu a v rámci svojho rozhodnutia vo veci uvedené žiadnym spôsobom nezohľadnil“*. Odvolací súd sa s uvedenými závermi stotožnil a taktiež uviedol, že sťažovateľ *„nijakým spôsobom skutkovo žalobu nezmenil a nepreukázal, že konaním žalovaných boli naplnené jednotlivé znaky potrebné pre rozhodnutie o nároku v súvislosti s náhradou škody.“*. S uvedenými závermi sťažovateľ nesúhlasí, pretože k zmene právnej argumentácie sa vyjadril na pojednávaní ešte pred vyslovením predbežného právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie. Všeobecné súdy sa podľa názoru sťažovateľa riadne jeho argumentáciou smerujúcou k zmene žalobného návrhu nezaoberali, pričom zároveň zdôraznil, že *„právna kvalifikácia je vecou súdu, a preto súd, či už súd prvej inštancie, tak aj odvolací súd, mal zvažovať aj alternatívu nároku navrhovateľa a riadne zdôvodniť, prečo navrhovateľovi nebol priznaný nárok titulom náhrady škody.“*.

b) Vo vzťahu k prihliadnutiu okresného súdu na námietku premlčania vznesenú žalovanými sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že odvolací súd sa aj napriek jeho argumentácii v odvolaní stotožnil s názorom okresného súdu a v odôvodnení svojho rozsudku *„len zopakoval zistenia a závery tohto súdu bez toho, aby sa námietkami navrhovateľa vo vzťahu k vysloveným skutkovým zisteniam Okresného súdu Žilina aspoň okrajovo zaoberal. Uvedený postup súdov predstavuje taký zásah do procesných práv a postavenia navrhovateľa, že ich rozhodnutia je nutné považovať za nezákonné, nakoľko ide o nesprávny a protiprávny postup súdu.“*.

c) A napokon konštatovanie sťažovateľa, že sa odvolací súd vo vzťahu k otázke, či právna kvalifikácia uplatneného nároku je vecou, resp. povinnosťou súdu alebo navrhovateľa (žalobcu), *„odklonil od ustálenej rozhodovacej činnosti, resp. rozhodnutie odvolacieho súdu v danej veci záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.“*.

Zhrňujúc uvedené, podľa názoru sťažovateľa *„takýto zmätočný a alogický postup odvolacieho a prvostupňového súdu potom musí nutne založiť nepresvedčivosť, nepreskúmateľnosť a tým pádom arbitrárnosť tak Rozsudku KS ZA, ako aj Rozsudku OS ZA.“*.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

6. V tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľ svoju nespokojnosť s rozhodnutím o svojom dovolaní zhrnul konštatovaním, že *„Najvyšší súd SR sa reálne nevenoval ani len jednému z dovolacích*

dôvodov v rozsahu navrhovateľom predložených tvrdení a dôkazov a ako ich v Dovolaní sťažovateľ jednotlivo identifikoval. Rovnako z obsahu odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že Najvyšší súd SR:

- skonštatoval, že Rozsudok KS ZA a Rozsudok OS ZA netrpia vadami namietanými navrhovateľom, súčasne však ani len nezmienil, prečo by mal byť názor navrhovateľa o existencii týchto väd nesprávny, t. j. nevyvrátil navrhovateľom uvádzané dôvody väd týchto rozhodnutí, resp. ani len nezmienil, prečo sa domnieva, že Rozsudok KS ZA a Rozsudok OS ZA namietanými vadami netrpia a v čom sú sťažovateľom namietané vady nesprávne;

- úplne odignoroval navrhovateľom niekoľkokrát zdôraznené skutkové okolnosti, ktoré boli potvrdené rozhodnutiami súdom vynesenými v rámci predchádzajúcich konaní a ktoré dôvodne svedčili v prospech navrhovateľom uplatneného nároku, resp. neuviedol žiaden samostatný záver vo vzťahu k týmto tvrdeniam.

Navrhovateľ taktiež v podanom Dovolaní (a rovnako v predchádzajúcich podaniach a opakovane aj v tejto sťažnosti) citoval niekoľko rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, s ktorými je Rozsudok KS ZA v zrejmom rozpore, nakoľko v danom prípade odvolací súd nepostupoval tak, ako v zmysle uvádzanej judikatúry postupovať mal a dôvodu čoho je aj tento dovolací dôvod uplatniteľný.

V danom prípade teda platí, že odôvodnenie Uznesenia NS SR je absolútne nedostatočné, nepresvedčivé a nepreskúmateľné, nakoľko v ňom úplne absentuje posúdenie nie len niektorých, ale úplne všetkých skutkových a právnych tvrdení sťažovateľa. “.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení ním označených práv napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov, ktorým vytýka ich nedostatočné odôvodnenie a arbitrárnosť.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

10. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k týmto označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu:

11. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

12. Ústavný súd konštatuje, že proti napadnutému rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ aj využil a jeho odvolacími námietkami sa zaoberal krajský súd ako súd odvolací. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu, ktorým bolo potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie, bolo prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ využil (a to bez toho, aby v ústavnej sťažnosti tvrdil, že niektorá z jeho dovolacích námietok nebola v dovolacom konaní uplatniteľná) a jeho námietkami identickými s námietkami uplatnenými v ústavnej sťažnosti sa zaoberal najvyšší súd ako súd dovolací.

13. Z uvedeného dôvodu sa v sťažovateľovej veci uplatnil princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutým rozsudkom okresného súdu a krajského súdu v súlade s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

III.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

14. Ústavný súd už judikoval, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

15. Ústavný súd konštantne poukazuje na to, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v zásade do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016, II. ÚS 255/2018) – k takému záveru môže viesť len ústavne neutržateľný výklad zákona najvyšším súdom v otázke posúdenia prípustnosti dovolania.

16. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16.1. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

17. Dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania okrem prípadov, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý, ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 a dovolanie podal len niektorý zo subjektov, určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu [§ 439 písm. a), b) a c) CSP]. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) a skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolací súd však nie je viazaný dovolacím návrhom, t. j. petitom dovolania (§ 441 CSP).

18. Sťažovateľ podal proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie z dôvodu procesnej vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP a zároveň prípustnosť dovolania vyvodzoval aj z § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

19. Najvyšší súd v napadnutom uznesení pristúpil najprv k posúdeniu prípustnosti sťažovateľom podaného dovolania z dôvodu porušenia jeho práva na spravodlivý súdny proces v zmysle § 420 písm. f) CSP (body 7 až 11.2.10 odôvodnenia napadnutého uznesenia), citujúc a poukazujúc na zákonnú úpravu a svoju judikatúru.

19.1. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa vytykajúcej súdom oboch inštancií nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, ktoré mali za následok nesprávne právne posúdenie veci a taktiež namietanú nesprávnosť alebo neúplnosť ich skutkových zistení, nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov, ako aj prijatie nenáležitých skutkových záverov, najvyšší súd sťažovateľovi pripomenul (bod 9 odôvodnenia napadnutého uznesenia), že *„nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov, prípadne nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017).“*.

19.2. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa vyvodzujúcej prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP z dôvodu, že súdy nesprávne právne posúdili vec sťažovateľa, pokiaľ žalobu zamietli pre dôvodne uplatnenú námietku premlčania bez zreteľa na to, že pri jej uplatnení žalovaní postupovali v rozpore s dobrými mravmi, najvyšší súd uviedol (bod 10 odôvodnenia napadnutého uznesenia), že *«nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil*

nesprávne právne závery. Podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu ale nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f/ CSP (R 24/2017, 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018). V zmysle rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 6. marca 2019 sp. zn. I. ÚS 61/2019 aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje CSP, je opodstatnený názor, podľa ktorého nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP, lebo tu nejde „o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces“.

19.3. V ďalšej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia sa najvyšší súd zaoberal námietkami sťažovateľa, že odvolací súd sa v odôvodnení rozsudku nezaoberal námietkou sťažovateľa, že námietka premlčania predstavuje zneužitie práva žalovanými (§ 3 Občianskeho zákonníka), a námietkou, že v zmysle zásady súd pozná právo (*iura novit curia*) súdy neprejednali žalobou uplatnený nárok ako nárok na náhradu škody. Citujúc stanovisko občianskoprávneho kolégia R 2/2016 a taktiež naň nadväzujúcu svoju judikatúru, ako aj judikatúru ústavného súdu, najvyšší súd dospel k záveru, že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu má „náležitosti v zmysle § 220 CSP a žalobca neopodstatnene namieta jeho nepreskúmateľnosť. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho úvahy a z nich vyvedené závery vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím prvoinštančného súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Odvolací súd teda procesne nekonal nesprávne, spôsobom zmätočným, ktorým by žalobcovi znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.“

Pri námietke sťažovateľa o uplatnení námietky premlčania pre rozpor s dobrými mravmi najvyšší súd poukázal (bod 11.1.4 odôvodnenia napadnutého uznesenia) na to, že sa ňou «súd prvého stupňa podrobne zaoberal v bode 19 odôvodnenia svojho rozsudku, kde mimo iného skonštatoval, že „v danom prípade nezhliadol také okolnosti, ktoré by mali za následok zneužitie práva žalovanými na úkor žalobcu... v celom kontexte sporu súd nezhliadol také konanie žalovaných, ktoré by sledovalo zneužitie práva, ktoré by malo za následok taký významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania“... V podrobnostiach dovolací súd odkazuje na označený bod odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd sa s takto prezentovaným názorom súdu prvého stupňa stotožnil, keď vychádzajúc z odvolania žalobcu (viď bod 2 veta štvrtá odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu) v bode 8 odôvodnenia svojho rozsudku uviedol, že „Vychádzajúc z takto zisteného stavu aj odvolací súd má zato, že v prípade vzniesenia námietky premlčania na nárok odvíjajúci sa od zmluvy o pôžičke, ktorá mala byť splatná do 6 mesiacov od podpisu zmluvy, t. j. do 14. apríla 2006, správne okresný súd na premlčanie prihliadol.“».

K námietke sťažovateľa, že súdy oboch inštancií neprejednali žalobou uplatnený nárok ako náhradu škody v zmysle zásady súd pozná právo (*iura novit curia*), najvyšší súd v podstatnom konštatoval (body 11.2.6 až 11.2.9 odôvodnenia napadnutého uznesenia), že „v danom prípade žalobca skutkovo vymedzil predmet sporu skutkovými okolnosťami, ktoré vychádzajú z peňažného plnenia

založeného na plnení zmluvnej povinnosti (záväzkovej povinnosti). Konajúce súdy sa zhodli na názore, podľa ktorého bolo potrebné skutkové okolnosti žaloby a vykonaného dokazovania subsumovať pod povinnosť žalovaných, ktorá im vyplýva zo zmluvy (zo záväzkového vzťahu) a to i pri zohľadnení toho, že zmluva o zabezpečení tohto záväzku je absolútne neplatná. Odlíšenie nároku na náhradu škody od iných právnych inštitútov spočíva v rozlíšení právneho dôvodu vzniku záväzkového právneho vzťahu. Nesplnenie zmluvnej povinnosti (ako porušenie právnej povinnosti) môže byť jedným z predpokladov všeobecnej zodpovednosti za škodu (420 a nasl. Občianskeho zákonníka), avšak ak vyplýva nárok na plnenie priamo zo zmluvného záväzku, neprichádza v úvahu aplikácia ustanovení o náhrade škody. Ak bol zmluvne založený záväzkový právny vzťah, z ktorého vyplýva právo veriteľa na plnenie, nie je možné toto plnenie požadovať od dlžníka z titulu zodpovednosti za škodu, lebo právnym dôvodom vzniku záväzku dlžníka voči veriteľovi je zmluva (Švestka, J., Spáčil J., Škárová M., Hulmák M., a kol. Občianský zákonník I. § 1-459, Komentár. 1 vydání. Praha: CHBeck, 2008,1061 s.).

Dovolací súd sa stotožňuje s názormi právnej doktríny, z ktorých vychádza i zahraničná súdna prax (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 22. augusta 2001 sp. zn. 25 Cdo 1569/99, dostupné na www.nsoud.cz) podľa ktorej nesplnenie povinnosti vyplývajúcej zo zmluvne založeného vzťahu medzi účastníkmi môže byť tiež predpokladom vzniku zodpovednostného vzťahu zo spôsobenej škody. Pokiaľ však právo na plnenie vyplýva z už existujúceho zmluvného vzťahu, z ktorého je jeden účastník povinný plniť druhému, nie je spôsobenie škody právnym dôvodom vzniku tohto záväzku. Tam, kde existuje zmluvne vzniknutý záväzkový právny vzťah, z ktorého je jeden subjekt povinný plniť druhému, nie je nárok na zmluvné plnenie nárokom zo zodpovednostného vzťahu, ale nárokom z právneho vzťahu, ktorého právnym dôvodom vzniku je zmluva (Švestka, J. Spáčil J., Škárová M., Hulmák M., a kol. Občianský zákonník II. § 460-880, Komentár. 1 vydání. Praha: CHBeck, 2008,1340 s.).

Ako správne uvádzajú súdy v odôvodnení svojich rozhodnutí, žalobca sa voči žalovaným podanou žalobou domáhal zaplatenia peňažného záväzku na základe zmluvy o pôžičke. Uplatnený nárok je po právnej stránke nárokom na plnenie zo záväzkovo-právneho vzťahu, založeného zmluvou. Z hľadiska zodpovednosti žalovaných za škodu spôsobenú žalobcovi pri splnení všetkých zákonných podmienok by išlo o vznik mimozmluvnej povinnosti. Nesplnenie zmluvnej povinnosti síce môže byť predpokladom všeobecnej zodpovednosti za škodu v zmysle § 420 Občianskeho zákonníka, aplikácia uvedeného ustanovenia však neprichádza do úvahy v prípade, ak od účastníka záväzkovo-právneho vzťahu sa žalobou požaduje splnenie jeho povinnosti zo zmluvy, teda pokiaľ žalobou uplatnený nárok na plnenie vyplýva priamo zo zmluvy. “.

20. V relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia týkajúceho sa prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP (body 18.1 až 22 odôvodnenia napadnutého uznesenia) najvyšší súd konštatoval:

«Posúdením dovolania podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) je zrejmé, že dovolateľ nesprávne právne posúdenie súdov videl pri riešení právnej otázky správnej subsumpcie žalobou uplatneného nároku (vymedzeného skutkovými okolnosťami) pod hmotnoprávnu normu. Konkrétne, či v rámci zásady „súd pozná právo“ možno žalobou uplatnený nárok vzniknutý zo zmluvy subsumovať aj pod hmotnoprávne ustanovenia o náhrade škody.

Dovolací súd v súvislosti s dovolateľom uvádzanou judikatúrou pripomína (bod 17. tohto rozhodnutia), že rozhodnutia súdov nižších inšancií Slovenskej republiky (okresných

súdov, krajských súdov), netvorí súčasť „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ v zmysle § 421 ods. 1 CSP, preto sa rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 107/2017 dovolací súd ďalej nezaoberal.

K dovolateľom vymedzenej právnej otázke dovolateľ odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odôvodnil poukázaním na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 244/2014.

V rozhodnutí sp. zn. 7 Cdo 244/2014 z 8. októbra 2015 bolo Najvyšším súdom Slovenskej republiky konštatované, že konanie nebolo postihnuté tzv. vadou zmätočnosti v zmysle § 237 písm. f/ zákona č. 99/1963 Z. z. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), pokiaľ odvolací súd konanie zastavil z dôvodu prekážky veci právoplatne rozhodnutej (§ 159 ods. 3 OSP). Dovolací súd v tomto prípade skúmal existenciu namietanej vady zmätočnosti a právnym posúdením veci sa nezaoberal, lebo dovolanie v danom prípade smerovalo voči uzneseniu odvolacieho súdu voči ktorému nebolo v zmysle § 239 OSP prípustné.

Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd v posudzovanom prípade neodklonil (a ani nemohol odkloniť) od právneho záveru vyjadreného vo vyššie uvedenom rozhodnutí, nakoľko predmetná otázka (či v rámci zásady „súd pozná právo“ možno žalobou uplatnený nárok vzniknutý zo zmluvy subsumovať aj pod hmotnoprávne ustanovenia o náhrade škody) nebola dovolacím súdom v danom prípade riešená.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v danom prípade nedošlo (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, dovolací súd má za to, že súčasné uplatnenie oboch dovolacích dôvodov pri identickej právnej otázke podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP sa navzájom vylučuje, nakoľko z logiky veci vyplýva, že ak určitá právna otázka nebola ešte vyriešená, tak zároveň nie je možné sa odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (porovnaj 6 Cdo 13/2017, 6 Cdo 21/2017, 1 Cdo 168/2018).

Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku), na vyriešení ktorej založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vynesení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Dovolací súd sa preto zaoberal aj tým, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania z hľadiska, či v prípade dovolateľom nastolenej právnej otázky, ide o takú otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

V danom prípade dovolateľom vymedzená právna otázka (či v rámci zásady „súd pozná právo“ možno žalobou uplatnený nárok vzniknutý zo zmluvy subsumovať aj pod hmotnoprávne ustanovenia o náhrade škody) nie je otázkou, od ktorej by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a mala podstatný vplyv na výsledné rozhodnutie. Dovolateľom zadefinovaná právna otázka by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP iba vtedy, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval podstatný dôvod, pre ktorý nebolo jeho žalobe v celom rozsahu vyhovené. V preskúmvanej veci tomu však tak nie je, pretože rozhodnou otázkou pre zamietnutie žaloby podľa odvolacieho súdu bola účinne vznesená námietka premlčania žalobou uplatneného nároku, teda nemožnosť v súdnom konaní priznať uplatnený nárok. Pokiaľ mala byť otázka premlčania posúdená inak vzhľadom na žalobou

uplatnený charakter nároku ako náhrady škody, potom bolo potrebné, aby z týchto hľadísk dovolateľ jednak formuloval právnu otázku a súčasne vysvetlil jej právne dôsledky v porovnaní s doterajšími, ktoré zaujal odvolací súd. Dovolací súd dospel po preskúmaní dovolania k záveru, že dovolateľom formulovaná právna otázka nespĺňa atribút podstatnej otázky, na ktorej by rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo, a teda nie je spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.»

21. Ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.), ktorý by nemal oporu v procesných kódexoch, ktoré bol najvyšší súd v čase svojho rozhodovania povinný na daný prípad aplikovať. Zistiac, že dovolacie dôvody neboli dovolateľom vymedzené spôsobom ustanoveným zákonom, rozhodol o ňom najvyšší súd zákonom predpokladaným spôsobom, rešpektujúc pritom citovanú relevantnú právnu úpravu, ako aj judikatúru ústavného súdu. V oblasti právneho posúdenia nároku uplatňovaného sťažovateľom konajúcimi súdmi, atakovaného sťažovateľom (v konečnom dôsledku dovolaním) bol najvyšším súdom (bez ohľadu na procesný dôvod odmietnutia dovolania) vykonaný vecný prieskum s náležitým právnym rozborom, čo je pre ústavný súd rozhodujúce. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu tak nevykazuje znaky arbitrárnosti a zjavnej nezlučiteľnosti jeho účinkov s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, a jeho právne závery považuje ústavný súd za ústavne udržateľné.

22. Skutočnosť, že sa sťažovateľ s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nie je postačujúca sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu rešpektuje názor, podľa ktorého obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup všeobecného súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V takom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

23. Na základe už uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že ústavná sťažnosť je v tejto časti zjavne neopodstatnená a ako takú ju v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

24. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 2021

Libor Duľa
predseda senátu